S I M P O S I O

O espello de Galicia en América: ideoloxía, emigración e exilio (1875-1951)

9 - 11 de novembro de 2017
Museo do Pobo Galego / Santiago de Compostela

Sede do simposio: Museo do Pobo Galego
Concertos: Paraninfo da Universidade

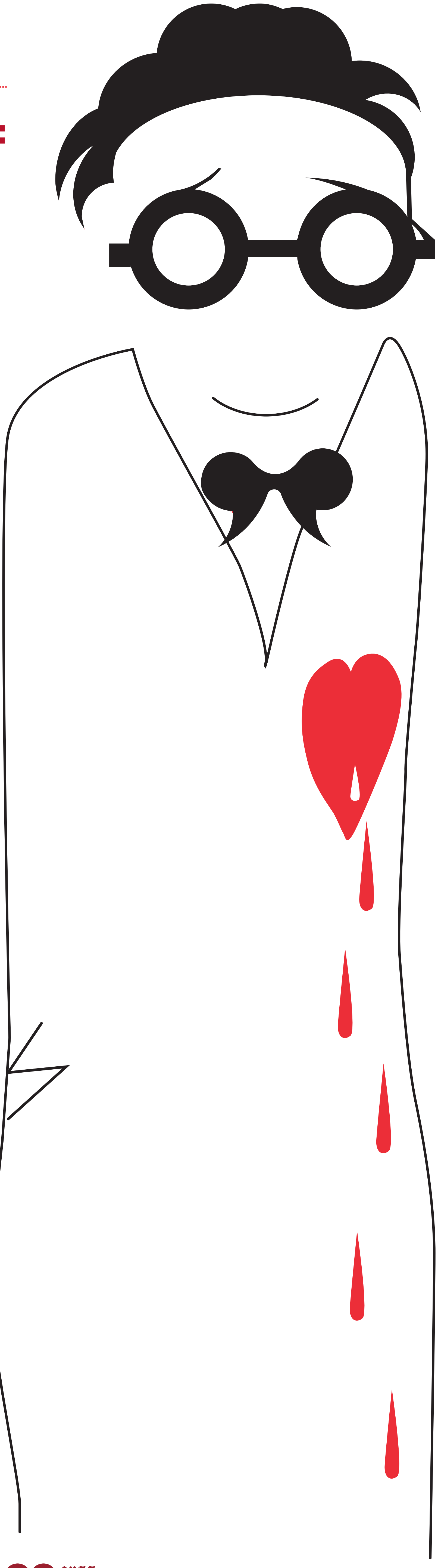

Ilustración: Castelao por Luis Bagaría

Organizan

GOBIERNO DE ESPAÑA — MINISTERIO DE ECONOMÍA, INDUSTRIA Y COMPETITIVIDAD

UNIÓN EUROPEA
Fondo Europeo de Desarrollo Regional (FEDER)
Una manera de hacer Europa

Fondos documentales de música en los archivos civiles de Galicia (1875-1951): Ciudades del Eje Atlántico (REF: HAR2015-64024-R) es un I+D+i financiado por el MINECO, mediante una ayuda con Fondos FEDER de la Unión Europea.

Colaboran

XUNTA DE GALICIA

Museo do Pobo Galego — Memoria en movemento

USC — Universidade de Santiago de Compostela

organistrum — grupo de investigación

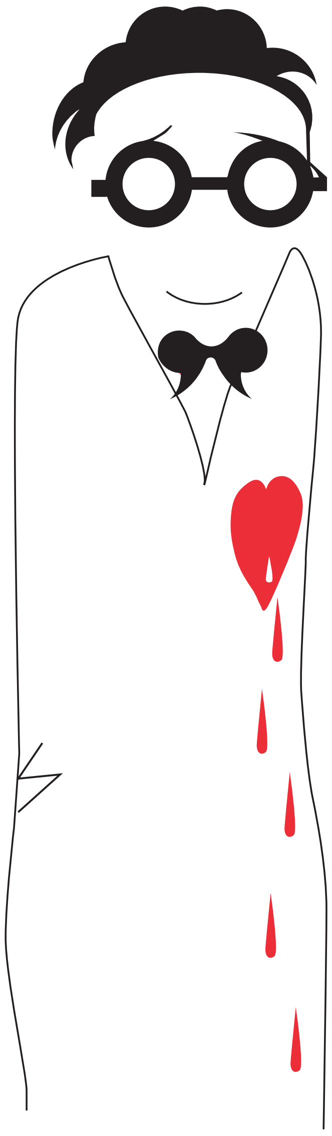

Ilustración: Castelao por Luis Bagaría

O espello de Galicia en América: ideoloxía, emigración e exilio (1875-1951)

9 - 11 de novembro de 2017
Museo do Pobo Galego / Santiago de Compostela

O marco cronolóxico do presente simposio abrangue desde o lanzamento do gran movemento migratorio galego a América con resultados asociativos de gran transcendencia para Galicia: Centros galegos, sociedades rexionais, prensa, movemento coral, etc., ata 1951 cando nos atopamos na primeira etapa da posguerra. A consecuencia inmediata será un efecto chamada que atraerá músicos galegos de distinta procedencia e condición para cubrir tarefas docentes e recreativas que, sen dúbida, han repercutir no contido, a mensaxe e a lingua de composicións de salón, obras corais, estampas e zarzuelas galegas, e cancións en xeral que se trasladarán dun lado ao outro do Atlántico, repercutindo en espello en Galicia e a súa música con lembranzas da tradición xunto con elementos transculturados que se van adherindo á propia linguaxe «galega».

As circunstancias da fin da Guerra Civil (1936-1939) producirán outro efecto vaga de exiliados, xeralmente do extracto intelectual republicano, que deberán enfrontarse cruamente a unha realidade nova, en Arxentina, Venezuela, México, Cuba ou Uruguai. Se ben as circunstancias son diferentes ás da migración anterior, os exiliados tamén terán a súa peculiar procura da galeguidade. Entendida agora, iso si, baixo o prisma das novas vangardas, algo que dará pé a importantes discusións entre vangardistas e tradicionalistas. En todo caso, ambos os grupos serán impregnados pola realidade artística e cultural do país que os recibe, amosándose nas súas obras –e, por extensión, nos compositores que non saíron de Galicia– a influencia do rico mundo musical americano. Música, cine, teatro, literatura, recreo, salón, coros, reflectiranse agora nun labirinto de espellos con resultados enriquecedores, tanto para os galegos emigrados e transterrados como para a propia realidade da Galicia da posguerra.

Andrés Gaos (ca. 1900)
(Fondo Gaos, Biblioteca Xeral da USC)

Este simposio conta co apoio do Museo do Pobo Galego e da Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria, a través da Secretaría Xeral de Cultura.

Bal y Gay en México (ca. 1949).
(Residencia de Estudiantes).

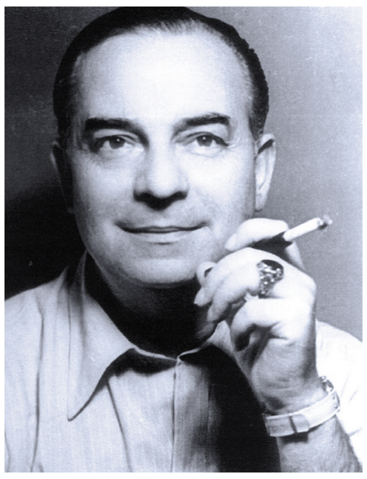

Blanco Amor, nunha foto en Santiago de Chile en 1952.

Comité executivo:
C. Villanueva, J. Garbayo, C. Becerra e Montserrat Capelán.

Comité científico:
C. Villanueva, J. Garbayo, C. Becerra, M. Capelán, J. Beramendi, C. Carredano, V. Eli, X. M. Núñez Seixas, J. Ogas, M. A. Palacios e J. F. Sans.

Secretaría:
Mª Carmen Lorenzo e Laura Touriñán.

Xoves 9 de novembro

Música e identidade nas colectividades galegas (I)
Modera: Carlos Villanueva

MAÑÁ

12,00 h Presentación do Congreso.

12,30 h Xosé Manuel Núñez Seixas (USC)
Identidades, espazos asociativos e rituais nas colectividades galegas de América

Debate

TARDE

17,00 h Julio Ogas (UNIOVI)
Galleguismo musical en Argentina en la primera mitad del siglo XX: estilos compositivos y representación Cultural

Debate
Pausa Café

19,00 h José Antonio Cantal Mariño (CSMV)
A revista Galicia do Centro Galego de Bos Aires. As contribucións de Antonio Iglesias Vilarelle.

19,30 h Javier Ares Espiño (CSMC)
Carlos López García-Picos en las colectividades gallegas de Argentina.

Debate

Venres 10 de novembro

Vangardas e renovación en México: o grupo «Nuestra música»
Modera: Justo Beramendi

MAÑÁ

10,00 h Consuelo Carredano (UNAM)
El Marco de la renovación musical en México. Carlos Chávez y la colaboración del exilio español

Pausa Café

11,30 h Carlos Villanueva (USC)
Jesús Bal y Gay y Nuestra música: una propuesta gallega para una vanguardia transcultural.

Debate

TARDE

Música e identidade nas colectividades galegas (II)
Modera: Julio Ogas

16,00 h Justo Beramendi (USC)
A emigración no discurso galeguista

17,00 h Montserrat Capelán (USC)
La música gallega: la creación de un ideal a uno y otro lado del Atlántico.

Debate
Pausa Café

19,00 h Mª Inmaculada Matía Polo (UCM)
Cantos de ultramar en las recopilaciones de José Inzenga

19,30 h María Fouz Moreno (UNIOVI)
Música y tópicos gallegos en las películas de Cándida de Niní Marshall

Debate

20,30 h *Concerto de cancións galegas de aquí e de alá.* (Paraninfo da Universidade)
Susana Lorenzo (soprano) e Alejo Amoedo (piano)

Aires d´a Terra. (Museo de Pontevedra).

Sábado 11 de novembro

Baile, literatura e escena de ida e volta
Modera: Victoria Eli

MAÑÁ

10,00 h Carmen Becerra (UVIGO)
Voces de la memoria: emigración y exilio en la literatura gallega

11,00 h Javier Garbayo (USC)
El sueño americano de Perfecto Feijóo, acto final de Aires d´a terra

Debate
Pausa Café

12,30 h Mariantonia Palacios (UCV) / Juan Francisco Sans (UCV)
Galicia-América: turnos y tandas en el repertorio músico-bailable de ida y vuelta.

Debate

TARDE

Modera: Carmen Becerra

16.00 h Victoria Eli (UCM)
El gallego y el negrito: ¿tópico o reflejo de la identidad cubana en la escena teatral?

Debate
Pausa Café

18,00 h Mesa redonda. *O fondo Andrés Gaos en Santiago de Compostela.*
Modera: Montserrat Capelán

Participan: Mabela Casal, Joam Trillo, Julio Andrade Malde e Javier Garbayo

20,30 h Concerto de clausura: *Turnos e tandas de baile do século XIX no mundo hispanoamericano* (Paraninfo da Universidade)
Mariantonia Palacios e Juan Francisco Sans (piano a catro mans).